

СТАНОВИЩЕ

За дисертационния труд на ГЕОРГИ БОЖИДАРОВ АЛЕКСАНДРОВ
за присъждане на образователната и научната степен „доктор“
по 3.5. Обществени комуникации и информационни науки –
Журналистика (Книгознание)

на тема: „ИНТЕРМЕДИЙНИ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ПЕЧАТНИТЕ И
ЕЛЕКТРОННИТЕ КНИГИ“

от ПРОФ. Д-Р ВЕСЕЛИНА ЙОРДАНОВА ВЪЛКАНОВА
Факултет по журналистика и масова комуникация,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДОКТОРАНТА

ГЕОРГИ БОЖИДАРОВ АЛЕКСАНДРОВ е зачислена като редовен докторант по научната специалност „Книгознание“ в Катедрата „Пресжурналистика и книгоиздаване“ на 01.08.2016 г. с научен ръководител проф. д-р Веселина Вълканова. След като печели конкурс за асистент по Книгоиздаване, колегата е прехвърлен на задочна докторантура.

Георги Александров е изпълнил успешно всички дейности по индивидуален план, положил е успешно изпита по специалността, а на 20.01.2020 г. успешно апробира своя дисертационен труд на предварително обсъждане в Катедрата „Пресжурналистика и книгоиздаване“. Георги Божидаров Александров е отчислен с право на защита, считано от 01.01.2020 г. Като научен ръководител не мога да не отбележа усърдието при подготовката,

интелигентния подход при разработването на докторската теза и вниманието на колегата Георги Александров към всички препоръки, които му отправих.

Дисертационният труд беше преработен и редактиран и след вътрешното обсъждане – засилени са обосновките и представянето на авторската концепция, темпоралният обхват е отчетен по-конкретно, а именно – до 2019 г.; наградени са данни и са отстранени технически несъвършенства; разширен е библиографският списък с допълнително ползваните източници. Така вследствие на редица съдържателни и технически промени в дисертацията при постапробационната ѝ редакция и съобразяването с мненията и препоръките на рецензентите и участвалите в дискусията дисертационният труд е по-прецизен и по-ефективен от гледна точка на доказването на изследователските тези.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДИСЕРТАЦИЯТА И АВТОРЕФЕРАТА

Дисертационният труд е с общ обем 225 страници, структуриран в увод, пет глави, заключение, библиография от 184 цитирани източника, от които 44 на български език и 140 на английски език, френски и немски езици, в това число онлайн източници, 2 приложения. По темата на дисертацията Георги Александров има седем публикации в научни списания, четири доклади на семинари и международни конференции.

Авторефератът, приложен към документацията по публичната защита, е с обем 40 страници и представя дисертационния труд чрез описание и анализ на: актуалността на проблема, обекта, предмета, теоретичните и изследователските полета, и полетата, свързани с практиката, териториалния обхват, времевия обхват, целта, задачите, основния изследователски въпрос, изследователските тези, методологията и изследователските подходи,

ограничителните рамки, структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Авторефератът е адекватен на дисертацията, отразява по същество структурата, подхода и основните обобщения и отговаря на изискванията за автореферирание на дисертационен труд.

ПРЕЦЕНКА НА АКТУАЛНОСТТА НА ПРОБЛЕМА

В радикално променения културен, но и социален, и технологически контекст на света настъпи новата ера на виртуалния свят – време на нови реалности, ново съзнание, на съавторство и самообразование, на самоорганизация и радикална откритост.

Това е комуникационна ситуация, която ражда нови идеи, модели, нагласи и преосмисля традиционни представи, правила, нормативност в масмедията и социалния конструкт. Свидетели сме на доминация на нови медии, наблюдаваме краен релативизъм и критика на всичко, еkleктика и фрагментарност, преднамерено подкопаване на репутацията на традиционните медии.

В началото на XXI век неслучайно термини като медийна грамотност и медийна екология се актуализират и налагат в професионалната и в публичната среда – прекомерно бурното развитие на социалните мрежи и значителните комутации в комуникацията – масова, групова междуличностна, променят значително социалната и медийна среда и се нуждаят от задълбочени анализи и изследвания.

Настоящата дисертация е посветена на актуална и важна тема от променената парадигма на света – на трансформациите върху издателската индустрия, новите дигитални формати на книгата и на начините на дистрибуция и рецепция в дигитална среда. Как книгата се променя към новата медийна среда,

как съжителстват традиционните и дигиталните формати – Все важни въпроси, търсеци изследователски поглед и теоретично осветляване.

Практическата насоченост и приложимостта на резултатите от научните изследвания са ценни, особено днес, когато в полето на комуникациите и книгоиздаването текат бурни промени и трансформациите променят основно всекидневните редакционни и издателски практики.

ПРЕЦЕНКА НА ПРИНОСИТЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

В дисертацията са очертани конкретни цели, свързани с проучването на научния проблем, като сред тях основният е свързан с извеждането на концептуалната рамка и на параметрите на парадигмата на средата, в която попада предметът на изследване. Трябва да бъдат отбелязани задълбочените проучванията върху обекта – книгите в тяхната физическа и дигитална същност като самостоятелни медийни формати, намиращи се в динамични връзки и зависимости както помежду си, така и с медийната среда, в която пребивават.

Предметът се гледа през функциите на двата формата с оглед на потребностите на аудиторията, през нейните нагласи и през рецепцията, при това в широк териториален обхват – България, САЩ, Великобритания, Германия, Франция, Испания и Швеция. Широкият темпорален обхват (обхващащ близо 20-годишен период) дава на доктората възможност за изясняване на сложните диахронни и синхронни процеси, за анализ на феномени и проследяване на динамиката на отношения и медийно потребление.

Свързаните с изясняването на научния проблем и със стратификацията на обекта и предмета изследователски задачи покриват както типологизацията на функциите на печатната и електронните книги, така и динамиката на нагласите, рецепцията, дистрибуцията и реализацията, тенденциите и взаимните влияния на двата формата.

За изпълнение на целите и поставените задачи докторантът се опира на методология, включваща три изследователски подхода – функционален, екологичен и технологичен, приложени са адекватни на предмета изследователски методи – компаративен анализ, социологическо изследване, анализ на вторични емпирични данни и др.

В първата глава „**НАУЧНАТА ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НА ПЕЧАТНАТА И ЕЛЕКТРОННАТА КНИГА КАТО МЕДИЙНИ ФОРМАТИ**“ Г. Александров се спира на научните интерпретации на печатната и електронната книга като медийни формати, като формулира собствена парадигма на изследователска нормативност, което изчиства изследването от методическа и терминологична смътност и недоразумения. Трябва специално да се открие приносът на автора в разглеждането на обекта именно през функциите на медиите и през рецепцията, но особено през медийната екология, където той подлага на проверка валидността на водещи теории и концепции и в крайна сметка успява да направи важните типологизации, да направи критически обзор на научното поле и да изведе собствени тези и тенденции.

Втората глава „**ПАЗАРНА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЕЧАТНИТЕ И ЕЛЕКТРОННИТЕ КНИГИ**“ дава ценните за изследването анализ и интерпретация на данни за развитието на издателската индустрия в шест страни, като на тази база изследва структурните промени на книжните пазари по отношение на фокусните формати, дава важна база за анализ и сравнения в следващите глави чрез изяснените съотношения между двата формата по отношение на пазарната им реализация.

Третата глава „**МЕЖДУНАРОДНИ ТЕНДЕНЦИИ В ЧИТАТЕЛСКИТЕ НАГЛАСИ**“ е логично продължение на изследването на научния проблем. Прави отлично впечатление отсъствието на предоверяване в собственото си емпирично изследване с адаптирана към предмета методика, вместо което авторът се

фокусира и върху сериозно проучване на представителни и авторитетни социологически изследвания върху нагласите и практиките в национален и беждународен план – сред източниците са социологически агенции, консултантски компании, професионални издателски организации или държавни институции. Без всяко съмнение колежата е съумял да оползотвори данните в приноси обобщения и анализ, с което успява да докаже своите тези и да потвърди изведени тенденции в нагласи, очаквания, потребление. Особено ценно е обобщението на общите проявления на читателските нагласи, което докторантът установява от извлечените бази данни.

Дисертацията би била непълна без мощната в изследователско отношение четвърта глава „ЕМПИРИЧНО СОЦИОЛОГИЧЕСКО ИЗСЛЕДВАНЕ „ЧИТАТЕЛСКИ НАГЛАСИ КЪМ ПЕЧАТНИТЕ И ЕЛЕКТРОННИТЕ КНИГИ“, където авторът представя собствено проучване върху двата книжни формати. Чрез метода на типологичната извадка на респонденти, които са професионално свързани с практиките на книгата и издаването, разпространението и продажбата на книги, Г. Александров извежда така важните за доказване на тезите обобщения, които потвърждават някои хипотези, отхвърлят стереотипи и установяват определени зависимости.

В същинската за дисертацията пета глава „КОНЦЕПЦИЯ ЗА ИНТЕРМЕДИЙНИ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ПЕЧАТНИТЕ И ЕЛЕКТРОННИТЕ КНИГИ“ колежата представя и обосновава свой собствен възглед за интермедийните отношения между печатните и електронните книги. Тук е формулирана дефиниция на интермедийните отношения между двата формата, направени са аргументации на концепцията, че общите и специфични функции на двата формата „се осъществяват при проявлението им като комуникационно средство и като комуникирано съдържание“. Определен принос представлява извеждането на два теоретични модела на медийните функции на традиционните и дигиталните

книги и на интермедийните отношения между тях – антагонизъм, алтернативност, допълване.

КАЧЕСТВА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертацията представлява принос към изследваната област. Основните констатации са пряко извлечени от практиката и се свързват с нея. Стилът е ясен и стегнат, не се изпада в свръхцитиране. Библиографията е точна и прецизна. Обемът е оптимален. Частите са логически и смислово свързани. Изследването и тезите са оригинални и авторски, докторантът е демонстрирал високо ниво на критическо мислене към изследвания проблем. Определен превес в дисертацията има емпиричното научно изследване, с ясно заявен приложен ефект.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

- С ясните си теоретични приноси по създаване на модел на медийните функции на традиционните и електронните книги;
- с изведените типови интермедийни отношения;
- с обобщенията и резултатите от собствено емпирично социологическо изследване върху читателските нагласи към двата формата;
- с обобщенията и анализите върху бази данни за пазарната реализация и изводите за нагласите и рецепцията на традиционните и дигиталните книги

настоящият дисертационният труд има определен принос в изследванията по обществени комуникации и информационни науки, по **МЕДИАЗНАНИЕ**,

КНИГОЗНАНИЕ, КНИГОИЗДАВАНЕ, ТРАДИЦИОННО И ДИГИТАЛНО ПУБЛИКУВАНЕ, МЕДИЕН
МАРКЕТИНГ И ИКОНОМИКА НА КНИГАТА.

Изведените по-горе приноси моменти на изследването ми дават
основания ДА ПОДКРЕПЯ ПРЕД УВАЖАЕМОТО НАУЧНО ЖУРИ ПРИСЪЖДАНЕТО НА
ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“ ПО 3.5. ОБЩЕСТВЕНИ КОМУНИКАЦИИ И
ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ – КНИГОЗНАНИЕ НА ГЕОРГИ БОЖИДАРОВ АЛЕКСАНДРОВ ЗА
ДИСЕРТАЦИОННИЯ МУ ТРУД „ИНТЕРМЕДИЙНИ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ПЕЧАТНИТЕ И
ЕЛЕКТРОННИТЕ КНИГИ“.

Проф. д-р Веселина Вълканова

09.04.2020 г.